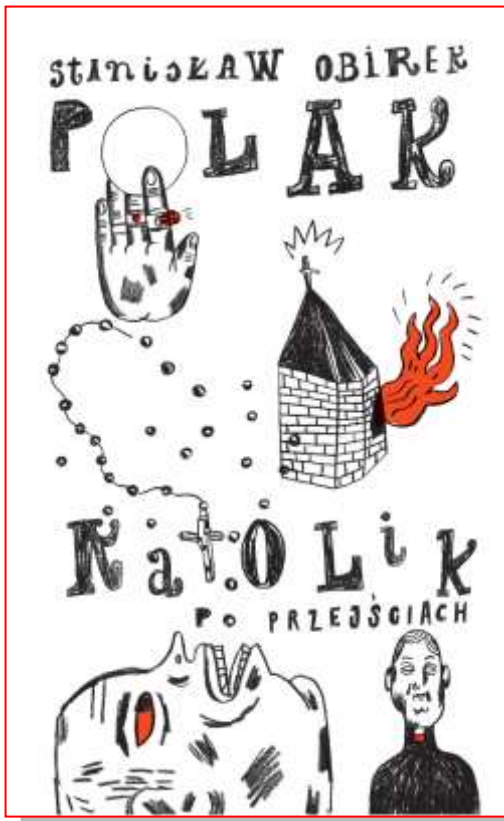

STANISŁAW OBIREK Polak-katolik po przejściach

To nowe, uzupełnione o osiemdziesięciostronicowe wprowadzenie wydanie opublikowanej przez CiS w roku 2015 książki *Polak – katolik?*. Sześć lat, jakie minęło od pierwszego wydania, to czas obfitujący w ważne wydarzenia i dla świata, i dla Kościoła

katolickiego, i wreszcie dla polskiego katolicyzmu, który wciąż jest przedmiotem refleksji – i troski – profesora Obirka. Jak sam autor pisze:

Zachęcony przez Wydawcę, który zaproponował mi, by nie tylko wznowić moją książkę, ale i opatrzyć ją nowym wstępem, uwzględniającym najważniejsze zmiany, do jakich doszło w katolicyzmie po roku 2015 (wtedy ukazało się pierwsze wydanie), oraz ewolucję mojego spojrzenia na Kościół katolicki, zabrałem się do skreślenia kilku refleksji. Nie podejrzewałem, przystępując do tej pracy, że tych zmian zaszło aż tak dużo i to zarówno w katolicyzmie, jak i w moim postrzeganiu tego wyznania. Ze względu na fakt, że Kościół polski jest organiczną częścią globalnego katolicyzmu, postaram się opisać również, jakie miejsce dziś w nim zajmuje. Od razu jednak wyjaśniam, że główne tezy wyrażone w książce *Polak katolik?* w jej kształcie z roku 2015 podtrzymuję, a opublikowana przeze mnie w 2020 roku z austriackim kolegą książka zawiera liczne dowody na to, że tak jak pisałem przed pięcioma laty, te zmiany idą w złym kierunku (Obirek, Tausch 2020). Dodam, że zwłaszcza w Polsce. To zaś kolejny ważki powód, by wskazać bardziej szczegółowo, na czym one naprawdę polegają.

Dla mnie jako autora *Polaka katolika?* to duża satysfakcja, że diagnoza postawiona w 2015 roku nie tylko okazała się trafna, ale w pewnym stopniu udało mi się nawet przewidzieć rozwój wydarzeń minionego pięciolecia. Moje wątpliwości co do chrześcijańskiego, a szerzej nawet, i religijnego wymiaru aktywności polskiego Kościoła znalazły pełne potwierdzenie w coraz większym upolitycznieniu i zideologizowaniu tego wyznania w Polsce. [...]

W pierwszej części postaram się przedstawić przede wszystkim krytyczne głosy, jakie pojawiły się pod adresem nie tylko katolicyzmu polskiego, ale w ogóle archaicznej struktury tego wyznania chrześcijańskiego, które przeżywa bodajże największy kryzys w swojej historii. To kryzys o wiele głębszy nawet niż Wielka Schizma i podział na chrześcijaństwo Wschodnie i Zachodnie w 1054 roku czy też powstanie Kościołów reformowanych w XVI wieku. W XXI wieku kwestionowane są podstawowe struktury katolicyzmu łącznie z instytucją kapłaństwa i władzy hierarchicznej, czyli kluczowe elementy tej doktryny obowiązujące niemal niezmiennie od edyktu mediolańskiego z roku 313. Czy katolicyzm przetrwa obecny kryzys, trudno przewidzieć; na pewno natomiast, jeśli mu się to nie uda, na jego ruinach pojawi się nowy typ chrześcijaństwa, a może w ogóle religii. Tej sprawie poświęcę drugą część wstępu, w której chcę rozważyć pewien możliwy scenariusz rozwoju nie tyle katolicyzmu, ile całego chrześcijaństwa, które musi się zmienić w świecie pluralizmu religijnego.

[fragment *Wprowadzenia do II wydania*].

O KSIĄŻCE napisali

Czy dziś, po upływie pięćdziesięciu lat, polscy katolicy mogą być katolikami soboru watykańskiego II nie tylko czysto powierzchownie? Czy mogą nauczyć się akceptować to, co sobór mówił o protestantach, żydach, nawet o ateistach...? Raczej nie, jeśli będą kierować się tym, co mogą usłyszeć w Radiu Maryja albo przeczytać w antysemitycznych broszurkach nadal sprzedawanych w wielu polskich kościołach. Czy potrafią być krytyczni wobec swego Kościoła? Też nie, jeśli słuchają tych, którzy tłumaczą im, że krytyka Kościoła jest błędem zsekularyzowanego Zachodu, którego w Polsce nie można powtórzyć. Stanisław Obirek staje przed tymi samymi problemami, przed którymi staje cały polski Kościół. Pyta zatem: czy Polak-katolik musi być antysemitą?; czy musi godzić się na bigoterię?; być cały czas więźniem przeszłości? Jeśli ktoś chce znać odpowiedź na te pytania, powinien przeczytać tę książkę.

Ronald Modras (ze Wstępu)

Także w Polsce nadal żyje nadzieja na chrześcijaństwo bardziej otwarte, wrażliwe, zdolne do dialogu, wychodzące naprzeciw Innym ze zrozumieniem, życzliwością, współczuciem i zaufaniem. Refleksje Stanisława Obirka, choć zapewne dla wielu trudne do przyjęcia i kontrowersyjne, wpisują się w ten nowy kontekst pluralizmu religijnego. Ten postulowany przez Obirka pluralizm obejmuje też przecież sprzeciw wobec powszechnie przyjętych sposobów traktowania własnej tradycji. I jak przekonuje nas autor – mieści się w procesie szukania pełni katolickości.

Wacław Hryniewicz OMI (z Głosy)

Jest pewnym paradoksem, że Stanisławowi Obirkowi [...], przedstawicielowi kulturowego katolicyzmu, bliżej jest do niewierzących niż do formułkowego credo tak gorąco rekomendowanego przez polskich hierarchów. Książka Polak katolik? jest ważna z różnych powodów. Również jako pasjonująca diagnoza tego, co dzieje się z polskim katolicyzmem.

Jan Woleński (z Postłowa)

O AUTORZE

Pochodzi z Narola, z podkarpackiego. Po maturze w 1975 został studentem teatrologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, ale przerwał studia i w roku 1976 wstąpił do zakonu jezuitów. Świecenia kapłańskie otrzymał w Neapolu w 1983, a profesję zakonną złożył w 1991. W latach 1978–1980 studiował filozofię na Wydziale Filozoficznym Księży Jezuitów w Krakowie, następnie do 1983 teologię na Papieskim Wydziale Teologicznym w Neapolu, potem, w latach 1983–1985 teologię na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie oraz w latach 1985–1989 polonistykę na UJ.

W 1994 uzyskał stopień doktora teologii na PAT. W latach 1994–1998 był rektorem Kolegium Księży Jezuitów w Krakowie. Prowadził wykłady na jezuickim University College of the Holy Cross w Worcester, a od 1998 był kierownikiem Katedry Historii i Filozofii Kultury oraz dyrektorem Centrum Kultury i Dialogu przy Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum”. W 2005 za krytykę pontyfikatu papieża Jana Pawła II w wywiadzie dla „Le Soir” został ukarany przez prowincjała zakonu Krzysztofa Dyrka rocznym zakazem kontaktów z mediami i prowadzenia wykładów w Ignatianum. W konsekwencji tej decyzji opuścił zakon i stan duchowny. W roku 2011 otrzymał nominację profesorską i obecnie jest wykładowcą Ośrodka Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego.

Stanisław Obirek jest od lat zaangażowany w dialog z innymi religiami (m.in. z judaizmem) i z niewierzącymi. Jeszcze będąc księdzem, zainicjował uruchomienie Centrum Kultury i Dialogu przy Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum”. Jest rzecznikiem dialogu między religiami Wschodu i Zachodu.

Jest autorem setek artykułów i kilkunastu książek, z których za najważniejsze uważa: *Uskrzydłony umysł*, *Antropologię słowa* Waltera Onga, *Umysł wyzwolony*, *W poszukiwaniu dojrzałego katolicyzmu* oraz dwie książki napisane razem z Zygmuntem Baumanem – *O Bogu i człowieku*. *Rozmowy* oraz *O świecie i sobie samych*.

WIĘCEJ O KSIĄŻCE I O AUTORZE

Wydawnictwo CiS, Stare Groszki 2021

ISBN 978-83-61710-38-7 (EAN 9788361710387) ISBN e-book 9788361710776

Format 122 * 195, stron 422, cena 49,90 (47,52 netto)